

Министерство образования Республики Беларусь

Учреждение образования

«Белорусский государственный педагогический университет имени Максима Танка»

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

*Материалы II Международной студенческой научно-практической конференции
(в рамках Международного форума «Студенческая наука – инновационный потенциал будущего»)
г. Минск, 19 апреля 2018 г.*

*Научное электронное издание
локального распространения*

Минск
БГПУ
2018

ISBN 978-985-541-517-7

© Оформление. БГПУ, 2018

УДК 373.3
ББК 74.24
С568

Редакционная коллегия:

Жданович Н. В. (отв. ред.), кандидат филологических наук, доцент, декан факультета начального образования БГПУ;
Азарко О. В., кандидат филологических наук, доцент, заместитель декана факультета начального образования БГПУ по учебной работе;
Сорока О. Г., кандидат педагогических наук, доцент, заместитель декана факультета начального образования БГПУ по научной работе;
Василевская Е. С., кандидат филологических наук, доцент, доцент кафедры белорусского и русского языкознания БГПУ;
Качан О. Г., кандидат филологических наук, доцент, доцент кафедры белорусского и русского языкознания БГПУ;
Баранова Л. И., кандидат педагогических наук, доцент, доцент кафедры педагогики и психологии начального образования БГПУ

С568 **Современные** тенденции развития начального образования: материалы II Междунар. студ. науч.-теор. конф., г. Минск, 18 апреля 2018 г. / Бел. гос. пед. ун-т им. М. Танка; редкол.: Н. В. Жданович (отв. ред.) [и др.]. — Минск : БГПУ, 2018. — 224 с.

ISBN 978-985-541-515-7.

В сборнике представлены результаты исследований студентов, отражающие актуальные вопросы педагогики и психологии начального образования, методик преподавания учебных предметов в начальной школе.

Адресуется преподавателям, аспирантам, студентам и всем, кто интересуется проблемами педагогики, психологии младшего школьного возраста и методик преподавания в начальной школе.

Минимальные системные требования:
Операционная система Windows 98 и выше
Процессор Pentium III, RAM 32 Mb (ОЗУ), HDD 250 Mb
Видеоадаптер с разрешением 800×600, 256-цветов,
32 Mb видеопамати, DVD-ROM, мышь

Программное обеспечение: Adobe Acrobat Reader

Ответственный за выпуск *О. Г. Сорока*
Техническое редактирование и компьютерная верстка *А. А. Покало*
Дизайн обложки *Е. С. Выдрицкой*

Дата подписания к использованию 03.10.18. 2,06 Mb. Тираж 5 электрон. экз. Заказ 621.

Издатель и полиграфическое исполнение: учреждение образования «Белорусский государственный педагогический университет имени Максима Танка».

Свидетельство о государственной регистрации издателя печатных изданий № 1/236 от 24.03.14.
ЛП № 02330/448 от 18.12.13. Ул. Советская, 18, 220030, Минск.

© Оформление. БГПУ, 2018

РЭАЛІЗАЦЫЯ МІЖПРАДМЕТНЫХ СУВЯЗЕЙ НА ЁРОКАХ ЛІТАРАТУРНАГА ЧЫТАННЯ

Т.Ю. Падаляк

THE IMPLEMENTATION OF INTERDISCIPLINARY CONNECTIONS IN LITERARY READING CLASSES

T. Podolyak

БДПУ, Мінск

Нав. кіраўнік – Васілеўская А.С., канд. філал. навук, дацэнт

У артыкуле разглядаюцца магчымасці рэалізацыі міжпрадметных сувязей на ўроках літаратурнага чытання на I ступені атрымання агульнай сярэдняй адукацыі, акрэсліваецца кола прадметаў, з якімі цесна звязана вывучэнні мастацкіх твораў, прыводзяцца прыклады рэалізацыі міжпрадметных сувязей, узятыя з падручнікаў па літаратурным чытанні для пачатковай школы.

Ключавыя словы: літаратурнае чытанне, міжпрадметныя сувязі, пачатковай школа, беларуская мова, чалавек і свет, музыка, выяўленчае мастацтва

The article examines the possibilities of implementing intersubject connections at the lessons of literary reading at the first stage of general secondary education, outlines the range of subjects with which the study of works of art is closely connected, gives examples of the implementation of interdisciplinary links taken from their textbooks on literary reading for primary school.

Key words: literary reading, intersubject connections, primary school, Belarusian language, man and the world, music, fine arts

Адна з задач прадмета «Літаратурнае чытанне» ў пачатковай школе – выхоўваць грамадзянскія, маральныя і дружоўна-эстэтычныя пачуцці дзяцей, далучаць іх да гісторыка-культурнай спадчыны, развіваць эмацыянальную сферу малодшых школьнікаў. Тэксты, што прапануюцца складальнікамі падручнікаў, дазваляюць вырашаць гэтыя задачы. Аднак нярэдка творы, з якімі знаёмяцца навучэнцы пачатковых класаў, уключаюць у сябе інфармацыю так або інакш звязаную з іншымі прадметамі, што вывучаюцца на I ступені атрымання агульнай сярэдняй адукацыі. Гэта патрабуе ад настаўніка пры правядзенні ўрокаў літаратурнага чытання звяртацца да міжпрадметных сувязей.

Міжпрадметныя сувязі – гэта ўзаемадзеянне паміж зместам асобных вучэбных прадметаў, з дапамогай якога дасягаецца ўнутранае адзінства адукацыйнай праграмы, а таксама паслядоўнае злучэнне некалькіх розных праграм у адно цэлае [3]. Міжпрадметныя сувязі у навучанні адлюстроўваюць комплексны падыход да выхавання і навучання, дазваляюць вылучыць як галоўныя элементы зместу адукацыі, так і ўзаемасувязі паміж навуковымі прадметамі [5]. Выкарыстанне на ўроку міжпрадметных сувязей дазваляе сістэматызаваць ужо набытыя веды вучняў, паглыбіць іх дасведчанасць, пашырыць круггляд.

Прадмет «Літаратурнае чытанне» арганічна спалучаецца з шэрагам вучэбных прадметаў, што вывучаюцца ў пачатковай школе: «Беларуская мова», «Чалавек і свет. Мая Радзіма – Беларусь», «Музыка», «Літаратурное чытанне» і г.д. Таксама на уроках літаратурнага чытання неабходна звяртацца да ведаў вучняў па гісторыі, геаграфіі, культуры, выяўленчым мастацтве і г.д.

Мэта нашага даследавання – паказаць магчымасці рэалізацыі міжпрадметных сувязей на ўроках літаратурнага чытання ў пачатковай школе.

Адзінства такіх дысцыплін, як «Беларуская мова» і «Літаратурнае чытанне», заснавана на тым, што яны маюць агульны прадмет вывучэння – слова – і прадугледжваюць спасціжэнне мовы і літаратуры як нацыянальна-культурных каштоўнасцей. Так, урокі літаратурнага чытання дазваляць пашырыць лексічны запас вучняў, паглыбіць веды па асобных лексічных тэмах (значэнне слова, сінонімы, антонімы і г.д.), паколькі праца з любым мастацкім творам суправаджаецца дастаткова глыбокай і грунтоўнай слоўнікавай работай [1].

Рэалізацыя сувязей паміж прадметамі «Літаратурнае чытанне» і «Чалавек і свет. Мая Радзіма – Беларусь» дапамагае ўзбагаціць культурна-гістарычную памяць вучняў, выхаваць у іх актыўныя адносіны да рэчаіснасці, прыроды, усяго навакольнага свету. Напрыклад, пасля знаёмства вучняў з апавяданнем А. Бадака «Шкадаванне» аўтары падручніка па «Літаратурным чытанні» для 2 класа прапануюць вучням адказаць на пытанні: Чаму нашу Радзіму называюць «зямлёю пад белымі крыламі»? Што сімвалізуе бусел? [2, с. 50]. Для таго, каб адказаць на іх, вучні павінны ўспомніць веды, якія атрымалі на ўроках па прадмеце «Чалавек і свет. Мая Радзіма – Беларусь».

Зварот да твораў іншых відаў мастацтваў на ўроках літаратурнага чытання мае нерэгулярны характар, паколькі залежыць ад самога літаратурнага матэрыялу: адны літаратурныя жанры будуць патрабаваць звароту да твораў выяўленчага мастацтва, другія – да музыкі і г.д.; і ад асобы настаўніка, яго вопыту, дасведчанасці, падрыхтаванасць да рэалізацыі такога роду сувязей.

Так, пры вывучэнні лірыкі мэтазгодна звярнуцца для твораў выяўленчага мастацтва, каб дапамагчы вучням уявіць вобраз, схаваны за вершаванымі радкамі. Напрыклад, верш А. Дзеружынскага «Хлебная скарынка» суправаджаецца ў тэксце падручніка рэпрадукцыяй карціны І. Шышкіна «Жыта». Аўтары прапануюць вучням выканаць наступнае заданне: Разгледзьце карціну. Якія словы з верша можна выкарыстаць для яе апісання [2, с. 41].

Цікавым можа аказацца параўнанне карціны М. Ісаёнка «Беларускі прастор» і апавядання А. Бадака «Шкадаванне» [2, с. 50], калі дзеці могуць успомніць і дадаць сваю інфармацыю, якая адпавядае карціне.

Вывучэнне песеннага фальклору, напрыклад, калядных песень «Добры вечар таму, хто ў гэтым даму...» і «Го-го-го, каза...» [4, с. 100-101], абавязкова павінна суправаджацца слуханнем музычных тэкстаў, што не проста дазволіць вучням адказаць на пытанні: З якім настроем трэба выконваць гэтую песню?, а дапаможа адчуць дух калядных святаў.

Міжпрадметныя сувязі з рускай літаратурай у пачатковай школе прадстаўлены толькі выпадкамі, калі творы рускіх аўтараў перакладаюцца на беларускую мову і прапануюцца малодшым школьнікам для вывучэння. Аднак аўтары новых падручнікаў па літаратурным чытанні часцей адмаўляюцца да такой практыкі і аддаюць перавагу творам беларускіх пісьменнікаў.

Такім чынам, рэалізацыя міжпрадметных сувязей садзейнічае ўсвядомленаму засваенню матэрыялу розных прадметаў, таму што з'яўляецца магчымасць паказаць узаемадзеянне вывучаемых з'яў, выкарыстаць набытыя веды ў новых, нестандартных сітуацыях.

Літаратура

1. Азарко, О. В. Организация работы по расширению лексического запаса младших школьников на уроках литературного чтения в условиях билингвизма / О. В. Азарко, Е. С. Василевская // Проблемы онтолингвистики – 2018 : материалы ежегодной междунар. науч. конф., 20-23 марта 2018, Санкт-Петербург / РГПУ им. А. И. Герцена, кафедра языкового и литератур. образования ребенка, лаборатория детской речи, межвузовский центр билингвального и поликульт. образования ; редкол.: Т. А. Круглякова (отв. редактор), Т. А. Ушакова, М. А. Еливанова, Т. В. Кузьмина. – Иваново : ЛИСТОС, 2018. – С. 161–165.

2. Антонова, Н. У. Літаратурнае чытанне : вучэб. дапам. для 2 класа ўстаноў агул. сярэдн. адукацыі з рус. мовай навучання : у 2 ч. / Н. У. Антонова, І. А. Буторына, Г. А. Галяш. – Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2016. – Ч. 1. – 135 с.

3. Вишнякова, С. М. Профессиональное образование : словарь. Ключевые понятия, термины, актуальная лексика [Электронный ресурс] / С. М. Вишнякова. – М.: НМЦ СПО, 1999. – 538 с. – Режим доступа: <https://www.psyoffice.ru/slovar-s186.htm>. – Дата доступа: 1.04.2018.

4. Жуковіч, М. В. Літаратурнае чытанне : вучэб. дапам. для 3 класа ўстаноў агул. сярэдн. адукацыі з беларус. і рус. мовамі навучання : у 2 ч. / М. В. Жуковіч. – Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2017. – Ч. 1. – 134 с.

5. Российская педагогическая энциклопедия : в 2 т. / гл. ред. А. П. Горкин. – М. : Научное издательство «Большая российская энциклопедия», 1999. – Т. 2. – 669 с.